

فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال

۱- عنوان تحقیق:

« شناسایی علل عدم موفقیت و عدم انطباق رشته های دانشگاهی با نیاز های بازار کار در استان قزوین »

۲- اهداف تحقیق:

هدف اصلی:

- شناسایی موانع اصلی اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در بازار کار استان قزوین.
- تحلیل و رتبه بندی عوامل موثر بر عدم تطابق رشته های دانشگاهی با نیاز های بازار کار استان قزوین.
- بررسی تجارب موفق کشورهای دیگر در تطبیق نظام آموزشی با نیاز های بازار کار استان قزوین.
- ارائه راهکار های عملی برای بهبود تطابق رشته های دانشگاهی با نیاز های بازار کار استان قزوین.
- بررسی نقش سیاست گذاری های آموزشی و اقتصادی در بهبود اشتغال فارغ التحصیلان استان قزوین.

۳- ضرورت و اهمیت تحقیق:

دستیابی به اطلاعات جامع از وضعیت موجود بازار کار، مهارت ها و رشته های موجود و آتی و تغییرات آتی جهت تصمیم گیری مناسب، ضرورتی غیر قابل انکار است. این اطلاعات برای رفع ناتعادلی در بازار کار از ضروریات به شمار می آید. بررسی های پیشین نشان می دهد که پژوهش های انجام شده عمدتاً به موانع اشتغال رشته های تحصیلی خاصی مانند تربیت بدنی، علوم تربیتی و غیره یا به دانشگاه خاصی مانند دانشگاه آزاد اسلامی و غیره پرداخته اند و پژوهشی جامع که به طور کلی این موضوع را در بازار کار مورد بررسی قرار دهد، وجود ندارد. جدیدترین گزارش وضعیت اشتغال و بیکاری مرکز آمار ایران نشان می دهد که در زمستان ۱۴۰۰ سهم جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۳۸٫۱ درصد بوده است. این موضوع نگرانی های جدی را درباره عدم تطابق مهارت ها و نیاز های بازار کار به وجود آورده است. همچنین بررسی آمار سازمان بین المللی کار (ILO) در سال ۲۰۲۱ نشان می دهد که کشور ایران با نرخ ۵۶٫۰۲ در بین ۷۰ کشور رتبه ۶۸ را داراست. این آمارها نشان می دهد که دانش آموختگان دانشگاهی علیرغم صرف هزینه های مالی و زمان، اغلب با بیکاری مواجه می شوند که این امر پیامدهای اجتماعی و اقتصادی گسترده ای را به همراه دارد. تحقیق حاضر با شناسایی و تحلیل علل عدم موفقیت و عدم انطباق رشته های دانشگاهی با نیاز های بازار کار، می تواند به سیاست گذاران و برنامه ریزان کمک کند تا راهکار های موثری برای بهبود اشتغال فارغ التحصیلان ارائه دهند و اصلاحاتی در نظام آموزشی و بازار کار اعمال کنند. این پژوهش برای بهبود وضعیت اشتغال و تطابق نظام آموزشی با نیاز های بازار کار بسیار حائز اهمیت و ضروری است.

۴- مساله تحقیق:

آمایش آموزش عالی به معنای برنامه ریزی و سازماندهی منطقی و هدفمند آموزش عالی در سطح ملی و منطقه ای است. این فرآیند شامل تعیین نیاز های آموزشی، توزیع بهینه امکانات و منابع، و ایجاد هماهنگی بین اجزای مختلف آموزش عالی با توجه به نیاز ها و اولویتهای توسعه ای کشور و مناطق مختلف است. به عبارت دیگر، آمایش آموزش عالی تلاش می کند تا با استفاده از یک رویکرد سیستمی، آموزش

عالی را به گونه‌ای ساماندهی کند که در راستای توسعه پایدار و متوازن کشور و پاسخگویی به نیازهای جامعه و بازار کار باشد. مساله تحقیق حاضر این است که چرا فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در ایران با مشکل بیکاری مواجه هستند و چرا رشته‌های تحصیلی آنها با نیازهای بازار کار انطباق ندارد. دلایل متعددی برای بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی وجود دارد؛ مهمترین آنها عدم تطابق آموزش‌های دانشگاهی با نیازهای بازار کار، رشد نامتوازن رشته‌های تحصیلی، کاهش فرصت‌های شغلی به دلیل رکود اقتصادی و فقدان مهارت‌های عملی و کارآفرینی در میان فارغ‌التحصیلان است. علاوه بر این، افزایش ظرفیت دانشگاه‌ها بدون توجه به نیازهای بازار کار، عرضه بیش از حد نیروی متخصص در برخی رشته‌ها و مشکلات اقتصادی شرکت‌ها و سازمان‌ها در جذب نیروی جدید نیز در این مسئله نقش دارند. جدیدترین گزارش وضعیت اشتغال و بیکاری مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که در زمستان ۱۴۰۰، ۳۸٫۱ درصد از جمعیت بیکار، فارغ‌التحصیلان آموزش عالی بوده‌اند. این آمار نگران‌کننده نشان می‌دهد که سیستم آموزشی کشور نتوانسته است مهارت‌ها و دانش مورد نیاز بازار کار را به دانشجویان منتقل کند. همچنین، بررسی آمار سازمان بین‌المللی کار (ILO) در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد که کشور ایران با نرخ ۵۶٫۰۲ درصد اشتغال در بین ۷۰ کشور رتبه ۶۸ را داراست، که این امر نشان‌دهنده ناکارآمدی نظام آموزشی در تطابق با نیازهای بازار کار است. عوامل متعددی ممکن است باعث این مشکل شوند، از جمله: عدم هماهنگی بین دانشگاه‌ها و بازار کار در تعیین نیازهای آموزشی؛ عدم وجود برنامه‌های کارآموزی و عملی مناسب در دانشگاه‌ها؛ ناهماهنگی بین مهارت‌های تدریس شده در دانشگاه‌ها و مهارت‌های مورد نیاز در بازار کار؛ سیاست‌گذاری‌های ناکارآمد آموزشی و اقتصادی. تحقیق حاضر به دنبال شناسایی و تحلیل این عوامل است تا راهکارهای مناسبی برای بهبود وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان ارائه دهد.

۵-سوالات پژوهشی:

- (۱) چه عواملی باعث عدم موفقیت و عدم انطباق رشته‌های دانشگاهی با نیازهای بازار کار در استان قزوین می‌شود؟
- (۲) چه موانعی در مسیر اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی استان قزوین وجود دارد؟
- (۳) چگونه می‌توان تطابق بین رشته‌های دانشگاهی و نیازهای بازار کار استان قزوین را بهبود بخشید؟
- (۴) چه تجاربی در کشورهای دیگر برای تطبیق نظام آموزشی با نیازهای بازار کار استان قزوین وجود دارد؟
- (۵) نقش سیاست‌گذاری‌های آموزشی و اقتصادی در بهبود اشتغال فارغ‌التحصیلان استان قزوین چیست؟
- (۶) چگونه می‌توان برنامه‌های کارآموزی و عملی را بهبود بخشید تا مهارت‌های دانشجویان استان با نیازهای بازار کار هماهنگ‌تر شود؟
- (۷) چگونه می‌توان ارتباط بین دانشگاه‌ها و بازار کار استان قزوین را تقویت کرد؟

۶-جامعه آماری و قلمرو تحقیق:

جامعه آماری این تحقیق شامل فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در استان قزوین می‌باشد. این افراد شامل تمامی فارغ‌التحصیلان در رشته‌های مختلف دانشگاهی هستند که در پنج سال اخیر از دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی این استان فارغ‌التحصیل شده‌اند. قلمرو مکانی تحقیق به طور عمده در استان قزوین انجام می‌شود، اما به منظور مقایسه و استفاده از تجارب و داده‌های ملی، بخش‌هایی از تحقیق نیز شامل تحلیل داده‌های سطح کشوری می‌باشد. قلمرو زمانی این تحقیق به بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در بازه زمانی پنج سال گذشته (۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰) می‌پردازد.

۷-دستاوردهای مورد انتظار و زمینه های به کارگیری نتایج تحقیق:

- شناسایی و تحلیل موانع اصلی اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در استان قزوین.
- ارائه گزارش جامع و مستند از علل عدم تطابق رشته های دانشگاهی با نیازهای بازار کار در استان قزوین.
- تدوین راهکارهای عملی و قابل اجرا برای بهبود وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان استان قزوین.
- ارائه پیشنهادات برای اصلاح و بهبود برنامه های آموزشی و درسی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی استان قزوین.
- تهیه مدل های موفق تطبیق نظام آموزشی استان قزوین با نیازهای بازار کار براساس تجارب داخلی و بین المللی.
- ارائه الگوی افزایش تعامل و همکاری بین دانشگاه ها و بازار کار از طریق برنامه های مشترک و کارآموزی در استان قزوین.
- ارائه پیشنهادات برای سیاست گذاری های آموزشی و اقتصادی به منظور کاهش نرخ بیکاری فارغ التحصیلان استان قزوین.

از نتایج تحقیق حاضر می توان در زمینه های ذیل استفاده نمود:

الف- سیاست گذاری آموزشی: نتایج تحقیق می تواند به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی کمک کند تا برنامه های آموزشی و درسی خود را بازنگری و بهبود بخشند.

ب- سیاست گذاری اقتصادی: نتایج تحقیق می تواند به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای مرتبط کمک کند تا سیاست های اشتغالزایی موثرتری را تدوین و اجرا کنند.

ت-بازار کار: کارفرمایان و صنایع می توانند از نتایج تحقیق برای بهبود فرآیندهای جذب و استخدام فارغ التحصیلان استفاده کنند.

ث-برنامه های کارآموزی: دانشگاه ها و موسسات آموزشی می توانند از نتایج تحقیق برای توسعه و بهبود برنامه های کارآموزی و عملی خود بهره برداری کنند.

ج-توسعه مهارت ها: نتایج تحقیق می تواند به دانشجویان و فارغ التحصیلان کمک کند تا مهارت های مورد نیاز بازار کار را بهتر درک و فراگیرند.

چ-مشاوره شغلی: مراکز مشاوره شغلی می توانند از نتایج تحقیق برای ارائه مشاوره های شغلی دقیق تر و موثرتری به دانشجویان و فارغ التحصیلان استفاده کنند.

۸-بهره برداران بالقوه از نتایج تحقیق:

دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی استان قزوین، دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری قزوین، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان قزوین، اداره کل آموزش و پرورش استان قزوین، اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان قزوین، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قزوین، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری قزوین، اتاق صنایع، معادن و کشاورزی استان قزوین، اداره کل ورزش و جوانان استان قزوین، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان قزوین، کانون کارفرمایان استان قزوین.

۹-رشته های علمی قابل قبول برای محقق:

مدیریت منابع انسانی، مدیریت آموزشی، مدیریت کسب و کار، آموزش عالی، اقتصاد، علوم اجتماعی، علوم تربیتی، کارآفرینی، مشاوره شغلی و حرفه ای.

۱۰- رشته های علمی و تخصص های مورد نیاز در تیم تحقیقاتی:

مدیریت، اقتصاد، علوم اجتماعی، علوم تربیتی، کارآفرینی، مشاوره شغلی و حرفه‌ای، آمار، آموزش عالی.

۱۱- انتظارات ویژه کارفرما از محقق:

الف- ارائه تحلیل‌های جامع و دقیق و مبتنی بر اسناد بالا دستی: محقق باید تحلیل‌های جامع و دقیق از وضعیت فعلی بازار کار و علل عدم تطابق رشته‌های دانشگاهی با نیازهای بازار کار ارائه دهد و در پیشنهاد رشته های دانشگاهی به سند آمایش آموزش عالی استان توجه داشته باشد.

ب- استفاده از داده‌های به‌روز و معتبر: محقق باید از داده‌های به‌روز و معتبر برای تحلیل‌های خود استفاده کند و از منابع معتبر داخلی و بین‌المللی بهره‌برداری کند.

پ- ارائه راهکارهای عملی و قابل اجرا: محقق باید راهکارهای عملی و قابل اجرا برای بهبود وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان و تطابق رشته‌های دانشگاهی با نیازهای بازار کار ارائه دهد.

ت- تدوین گزارش‌های منظم: محقق باید گزارش‌های منظم و جامعی از پیشرفت تحقیق به کارفرما ارائه کند و تمامی مراحل تحقیق را به دقت مستندسازی کند.

ث- برگزاری جلسات هماهنگی: محقق باید جلسات هماهنگی با کارفرما و ذینفعان مختلف برگزار کند تا نظرات و پیشنهادات آنها را دریافت و در تحقیق اعمال کند.

ح- تحلیل مقایسه‌ای: محقق باید تحلیل‌های مقایسه‌ای با استفاده از داده‌ها و تجارب سایر کشورها ارائه دهد تا راهکارهای موثر و مناسب برای بهبود وضعیت اشتغال در ایران شناسایی شود.

ج- تدوین مدل‌های پیشنهادی: محقق باید مدل‌های پیشنهادی برای بهبود تطابق نظام آموزشی با نیازهای بازار کار تدوین کند و از روش‌های علمی و عملیاتی برای ارزیابی و اجرای این مدل‌ها استفاده کند.

چ- ارائه نتایج در قالب کارگاه‌ها و سمینارها: محقق باید نتایج تحقیق را در قالب کارگاه‌ها و سمینارها به ذینفعان مختلف ارائه دهد تا از نتایج تحقیق بهره‌برداری لازم صورت گیرد.

خ- همکاری با نهادهای مرتبط: محقق باید با نهادها و سازمان‌های مرتبط همکاری کند تا از نتایج تحقیق در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های آتی استفاده شود.

غ- تعهد به زمان‌بندی: محقق باید به زمان‌بندی تعیین شده پایبند باشد و تمامی مراحل تحقیق را در زمان مقرر به پایان برساند.